

czestników kongresu. Przedstawione na konferencji doniesienia odzwierciedlają stan wiedzy i kierunki badań podejmowanych na całym świecie przez naukowców zajmujących się etologią.

Streszczenia doniesień zaprezentowanych na kongresie zamieszczono w opracowaniu: Proceedings of the 37th International Congress of the ISAE (2003).

XI Międzynarodowe Symposium „Konserwowanie Pasz”

Ewa Staszak, Jan Mikołajczak,
Piotr Dorszewski

ATR w Bydgoszczy

W Nitrze na Słowacji, 9-11 września br., odbyło się XI Międzynarodowe Symposium Naukowe „Konserwowanie Pasz” („Forage Conservation”) zorganizowane przez Instytut Badań Produkcji Zwierzęcej (Výskumný Ústav Živočišnej Vyroby) w Nitrze, Słowacki Uniwersytet Rolniczy (Slovenská Polnohospodárska Univerzita) w Nitrze oraz NutriVet Ltd. z Republiki Czeskiej. Konferencja zgromadziła 115 uczestników z 14 krajów Europy: Czech, Estonii, Finlandii, Hiszpanii, Holandii, Litwy, Norwegii, Niemiec, Polski, Serbii i Czarnogóry, Słowacji, Szwecji, Węgier, Wielkiej Brytanii. Nasz kraj reprezentowali przedstawiciele dwóch ośrodków naukowych – Akademii Rolniczej we Wrocławiu i Akademii Techniczno-Rolniczej w Bydgoszczy oraz kilku firm związanych z przemysłem paszowym.

Symposium otworzył uroczyste prof. L. Hetényi, dyrektor Instytutu Badań Produkcji Zwierzęcej w Nitrze, w obecności przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa Słowacji, rozpoczynając sesję plenarną, w trakcie której zaprezentowali się, m.in.: niekwestionowany autorytet w dziedzinie konserwowania pasz objętościowych – prof. F. Weissbach z Niemiec, który omówił teoretyczne i praktyczne metody zapewnienia dobrej jakości kiszzonek sporządzanych z traw i roślin strączkowych; prof. P. Lingvall ze Szwecji, który przedstawił problem kwasowości roślin paszowych w kontekście wpływu na przebieg fermentacji, rozkład białek i strat składników pokarmowych oraz dr M. Gallo ze Słowacji, który obszernie omówił zagadnienie wykorzystania kiszzonek w żywieniu krów wysokomlecznych.

Sekcja 1 „Produkcja pasz” obejmowała 10 wystąpień referatowych oraz prezentację 10 posterów, których tematyka dotyczyła m.in.: oceny jakości pastwisk z dużym udziałem chwastów i gatunków toksycznych; ekonomiki konserwowania zielonek z trwałych użytków zielonych; możliwości i potrzeb konserwowania pasz w rejonie Sudetów; porównania wydajności i jakości różnych odmian koniczyny czerwonej; wpływu koncentracji cukrów w korzeniach lucerny na jej późniejsze plonowanie i jakość paszy; zmian florystycznych w trzech typach użytków zielonych po ich nawożeniu mineralnym i użytkowaniu.

W trakcie Sekcji 2 „Mikrobiologia i kontrola procesów fermentacji” przedstawiono 11 doniesień oraz 9 posterów doty-

czących m.in.: zakiszania różnych mieszanek traw z koniczyną; wpływu poduszania czy stosowania dodatków biologicznych na jakość procesów fermentacji w kiszzonek z koniczyny czerwonej; wpływu przechowywania dojrzałej lucerny na jej wartość odżywczą i rozkładalność białka; wpływu dodatków probiotycznych na procesy fermentacji i charakterystykę pokarmową kiszzonek z lucerny; występowania drożdży i pogarszania się stabilności tlenowej kiszzonek z traw z różną zawartością cukrów; badania jakości przebiegu fermentacji w kiszzonek z traw i kukurydzy; dynamiki fermentacji w mocno poduszanej zielonce z lucerny z zastosowaniem biologicznych konserwantów; wpływu *Lactobacillus buchnerii* na przebieg fermentacji i stabilność tlenową kiszzonek z kukurydzy; profilu zakiszania całych roślin grochu i całych roślin fasoli; wpływu stosowania dodatków chemicznych na procesy fermentacji i wartość pokarmową kiszzonek z wysłodków buraczanych; problematyki występowania pleśni i mikotoksyn w kiszzonek.

W Sekcji 3 „Nowe technologie w konserwowaniu pasz” zaprezentowano wyniki badań (4 referaty i 2 poster) dotyczących m.in.: wpływu stosowania dodatków, poduszania roślin i różnych technik zbioru plonów na jakość kiszzonek balotowanych; wspólnego wzrostu i zakiszania kukurydzy z sorgo oraz oceny jakości tak sporządzonych kiszzonek; ekonomiki produkcji kiszzonek w balotach.

„Wartość pokarmowa oraz skarmianie kiszzonek” to tytuł Sekcji 4, w czasie której przedstawiono 6 referatów oraz 15 posterów. Ich bogata tematyka dotyczyła m.in.: wpływu stadium dojrzałości i typu dodatku na stabilność tlenową i skład chemiczny kiszzonek z całych roślin pszenicy; wykorzystania kiszzonek z całych roślin grochu (*Pisum sativum*) w żywieniu jagniąt – jej wpływ na wzrost i charakterystykę tusz jagnięcych; wpływu niestabilnej tlenowo kiszzonek z kukurydzy na procesy fermentacji zachodzące w żwaczu krów; wartości pokarmowej kiszzonek w żywieniu przeżuwaczy; wartości pokarmowej kiszzonek z roślin strączkowych w żywieniu przeżuwaczy; określania *in sacco* rozkładu kiszzonek z całych roślin grochu; zawartości wapnia, sodu, potasu i magnezu w wybranych paszach oraz określania stopnia ich uwalniania w żwaczu metodą *in sacco*; badania *in vitro* strawności skrobi z kiszzonek z kukurydzy; charakterystyki kilku odmian hybrydów kukurydzy firmy SEMPOL z Trnavy w Czechach; jakości i stabilności tlenowej kiszzonek sporządzonych z zainfekowanych grzybami endofitycznymi *Acremonium* zielonek z kostrzewy, zakiszanych z różnymi dodatkami.

W obecnych czasach od nauki i praktyki rolniczej oczekuje się poprawy warunków życia człowieka (np. przez oddziaływanie na stan zdrowia, troskę o środowisko naturalne), poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi, takimi jak gleba, woda, źródła energii nieodnawialnej, flora i fauna. Wpływ człowieka na środowisko naturalne jest ogromny i w znacznej mierze wiąże się bezpośrednio lub pośrednio z produkcją i konsumpcją żywności (np. problem zanikania bioróżnorodności w środowisku naturalnym), stąd konieczne stało się opracowywanie i wprowadzanie do praktyki rolniczej

nowych technologii, optymalnie dostosowanych do warunków danego regionu, minimalizujących straty i wyrządzone szkody, maksymalizujących zaś zyski i bezpieczeństwo produkcji. W tym duchu utrzymane było XI Międzynarodowe Sympozjum w Nitrze.

XI Międzynarodowe Sympozjum „Konserwowanie pasz”, mające już dwudziestoletnią tradycję, jest obok International Silage Conference (Międzynarodowej Konferencji Kiszonkarskiej) organizowanej w Wielkiej Brytanii, najważniejszym

i najbardziej utytułowanym europejskim forum dyskusji na tematy związane z produkcją i konserwowaniem pasz objętościowych oraz żywieniem zwierząt.

Kolejne sympozjum z cyklu „Konserwowanie pasz” zapowiedziane zostało na wrzesień 2005 roku i – zgodnie z tradycją – odbywać się będzie tym razem na Uniwersytecie Rolniczym (Zemledelska Univerzita) w Brnie, w Republice Czeskiej.

Wspomnienie o Profesor Grażynie Znanieckiej

Przyrzekam i ślubuję, że pracować będę niestrudzenie, nie nadużywając zdobytej wiedzy dla zysku ani dla czczych przechwałek, ale że wiedzą tą służyć będę prawdzie na zwycięstwo, ludzkości na pożytek, Ojczyźnie na chwałę.

Motto tego krótkiego wspomnienia stanowi fragment tekstu ślubowania, które składane jest przez każdego pracownika nauki przed nadaniem mu stopnia doktora. Profesor Grażyna Znanecka, która odeszła od nas we wrześniu tego roku, całym swoim życiem zaświadczyła, że przyrzeczenia tego dotrzymała. W czasie swej długoletniej pracy była Ona nie tylko niekwestionowanym autorytetem naukowym w dziedzinie żywienia drobiu, ale z wielkim zaangażowaniem popularyzowała osiągnięcia nauki, oddając ogromne usługi zarówno środowisku zootechników, jak i szeroko pojętej praktyce drobiarskiej.

Urodziła się w 1910 roku w Saratowie. Po wybuchu rewolucji w Rosji wróciła wraz z rodzicami do Poznania, gdzie ukończyła gimnazjum im. Generałowej Zamoyskiej oraz (w 1934 roku) studia na Wydziale Rolniczo-Leśnym Uniwersytetu Poznańskiego. Już na ostatnim roku studiów podjęła pracę na stanowisku asystenta w Katedrze Hodowli Ogólnej Zwierząt w tym Uniwersytecie. W czasie okupacji pracowała w gospodarstwach rolnych, a po zakończeniu wojny rozpoczęła pracę w Zakładzie Szkolenia Fachowego w Pawłowicach koło Leszna Wielkopolskiego, gdzie szkoliła uczestników odbywających się tam licznych kursów drobiarskich. W Zootechnicznym Zakładzie Doświadczalnym w Pawłowicach oraz w Czechnicy prowadziła także prace doświadczalne, zajmując się głównie wykorzystaniem heterozji w celu zwiększenia produktywności kur. Z uwagi na doskonałe założenia metodyczne, prace te były często cytowane w opracowaniach podręcznikowych.

W 1955 roku objęła kierownictwo Zakładu Hodowli Drobiu w WSR w Szczecinie i do 1959 roku prowadziła dydaktykę z tego zakresu. Jednocześnie przez pewien czas wykladała hodowlę ogólną i kierowała zaocznym studium zootechnicznym, pełniąc przy tym obowiązki kierownika Katedry Hodowli Szczegółowej Zwierząt. Od roku 1960 do czasu przejścia na emeryturę w 1980 roku pracowała w Instytucie Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonie koło Warszawy, kierując Zakładem Żywienia Drobiu. Doskonala znajomość trzech języków obcych pozwalała Jej na nawiązanie kontaktu z nauką światową. Jej prace naukowe wyróżniały się nowatorstwem, bardzo dobrym przygotowaniem metodycznym i precyzją wnioskowania.

Profesor Znanecka, jako jedna z pierwszych w Polsce, wykonywała doświadczenia na kurdękach brojlerach. Wśród wielu opublikowanych prac naukowych najważniejsze dotyczyły roli białka w żywieniu rosnącego drobiu. Wykazała, że odłożenie białka u kurcząt zależy od wartości energetycznej dawki i że występuje przy tym dymorfizm płciowy. Jej hipoteza o związku tych zjawisk z niedoborem kwasów tłuszczowych została później potwierdzona przez Mengego, który stwierdził, że kogutki potrzebują 1,2% kwasu linolowego w paszy, a kurki tylko 0,6%. Stwierdzenia te dały fizjologiczne uzasadnienie wprowadzonego obecnie w nie-

których krajach systemu odmiennego żywienia kurcząt brojlerów każdej płci. Profesor Znanecka określiła także energetyczny koszt syntezy białka i tłuszczu w ciele kurcząt. Pionierskie były Jej badania dotyczące zmian składu chemicznego ciała w czasie wzrostu kurcząt brojlerów i gęsi, zapotrzebowania kurcząt i gęsi na lizynę i aminokwasy siarkowe, a także trawienia włókna przez gęsi. Wyniki tych badań, poza znaczeniem poznawczym, pozwalały na opracowywanie receptur mieszanek paszowych dla kurcząt brojlerów i mieszanek stosowanych w intensywnym chowie gęsi.

Od 1946 roku Grażyna Znanecka była czynnym członkiem Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego; w uznaniu zasług w 1980 roku przyznano Jej członkostwo honorowe PTZ. Była także członkiem Światowego Towarzystwa Wiedzy Drobiarskiej (WPSA), w latach 1966-1980 członkiem zarządu Polskiego Oddziału tego związku. Ponadto była członkiem wielu rad naukowych oraz komisji powoływanych przy Ministerstwie Rolnictwa.

W czasie swej ponad 50-letniej pracy nie szczędziła wysiłków, aby podnieść na wyższy poziom wiedzę z zakresu drobiarstwa w Polsce. Była współautorką wielu kolejnych wydań podręczników przeznaczonych dla studentów, inżynierów i techników rolnictwa, takich jak „Drobiarstwo”, „Zootechnika”, „Hodowla zwierząt”, „Normy żywienia zwierząt gospodarskich”. Ponadto przetłumaczyła na język polski „Żywienie kur” autorstwa Scotta, Nesheima i Younga (wyd. 1978), a także w ostatnich latach znaczną część książki „Żywienie drobiu” autorstwa Larbiera i Leclercq (wyd. 1995), oba podręczniki stanowią niezastąpione źródło wiedzy z tego zakresu. Ponadto opublikowała kilkadziesiąt artykułów popularnonaukowych i referatów przeglądowych, zrecenzowała wiele prac badawczych, wygłaszała wykłady na różnego rodzaju konferencjach i szkoleniach, wykonała setki tłumaczeń i opracowań z dziedziny drobiarstwa. Prace i dorobek niemal wszystkich obecnych profesorów zajmujących się tą dziedziną wiedzy, na różnych etapach ich kariery zawodowej, były recenzowane i oceniane przez Profesor Znanecką. Zazwyczaj Jej ocena była bardzo wnikliwa, lecz życzliwa. Pod Jej kierunkiem wykonano wiele prac doktorskich. Ponadto bardzo chętnie pomagała młodszym kolegom w opracowywaniu i redagowaniu ich prac naukowych.

Od 1961 roku Profesor Znanecka pełniła funkcję sekretarza redakcji, a w latach 1971-1990 funkcję redaktora naczelnego